

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
Факультет міжнародних відносин, політології та соціології

*Ольга Брусиловська, Олексій Войтович,
Ірина Максименко, Поліна Сіновець*

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

**щодо підготовки та оформлення курсових робіт
бакалаврів освітньо-професійної програми
спеціальності 291 «Міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні студії»**

Одеса
Фенікс
2021

УДК 327:001.89(076)
М 545

*Рекомендовано до друку вченою радою
факультету міжнародних відносин, політології та соціології
ОНУ імені І. І. Мечникова
(протокол № 1 від 7 вересня 2021 р.)*

Рецензенти:

Зеленько Г. І. – доктор політичних наук, професор, завідувачка відділу теоретичних та прикладних проблем політології Інституту політичних і етнонаціональних досліджень імені І. Ф. Кураса НАН України, член-кореспондент НАН України;
Коваль І. М. – доктор політичних наук, професор, секретар Одеської міської ради.

Методичні вказівки щодо підготовки та оформлення курсових робіт здобувачів ступеня вищої освіти «бакалавр» спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» / О. І. Брусиловська, О. І. Войтович, І. В. Максименко, П. А. Сіновець ; Одеський нац. ун-т ім. І.І. Мечникова. – Одеса : Фенікс, 2021. – 35 с.

У методичних вказівках розкриваються основні вимоги до курсової роботи. Методичні вказівки допомагають розглянути проблеми та питання організації роботи, добору літератури і джерел, наукового апарату, технічного оформлення, захисту курсової роботи.

Призначено для студентів кафедри міжнародних відносин 1-4 курсу бакалаврату спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» денної форми навчання факультету міжнародних відносин, політології та соціології ОНУ імені І. І. Мечникова.

УДК 327:001.89(076)

© О. І. Брусиловська, О. І. Войтович,
І. В. Максименко, П. А. Сіновець, 2021

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Основні вимоги до курсової роботи	4
Організація роботи	5
Добір літератури і джерел	6
Написання курсової роботи студентами 1 курсу.....	7
Написання курсової роботи студентами 2 курсу.....	13
Написання курсової роботи студентами 3 та 4 курсів	15
Науковий апарат курсової роботи.....	21
Технічне оформлення роботи.....	27
Захист курсової роботи.....	28
Додатки	30

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Згідно з «Положенням про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах України» курсова робота виконується з метою закріплення, поглиблення і узагальнення знань, одержаних студентами за період навчання, та їх застосування до комплексного вирішення конкретного фахового завдання. Навчальним планом спеціальності передбачено написання чотирьох курсових робіт з найважливіших фахових дисциплін при навчанні за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр».

Курсова робота є формою індивідуальної роботи студента. Основна мета курсової роботи – глибоке і творче вивчення студентом певних важливих теоретичних або прикладних питань тієї або іншої профільуючої дисципліни. Вельми важливим є формування таких умінь і навичок студента: самостійно формулювати проблему дослідження, визначити мету, основні завдання, об'єкт і предмет дослідження; здійснювати пошук і відбір різноманітної інформації про міжнародні відносини, зовнішню політику окремих країн, певні аспекти їх життя; обробляти та аналізувати міжнародну і країнознавчу інформацію; логічно і послідовно викладати результати свого наукового аналізу, робити аргументовані висновки; правильно оформлювати науково-довідковий матеріал; публічно захищати виконану наукову роботу.

Отже, написання курсової роботи дає можливість студентам ґрунтовніше засвоїти вивчений програмний матеріал з предмета, оволодіти основними навичками наукової роботи, а також розвинути свої творчі інтелектуальні здібності.

Курсова робота є видом дослідницької діяльності. Самостійна наукова робота потребує від студента творчих пошуків, має включати елементи новизни.

ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО КУРСОВОЇ РОБОТИ

Основні вимоги до написання студентом курсової роботи: актуальність теми, достатній теоретичний рівень, дослідницький характер, граматична і стилістична правильність, дотримання стандартів щодо оформлення.

Тема роботи має бути актуальною з погляду сучасних процесів міжнародних відносин. Курсова робота може бути актуальною також з

точки зору висвітлення прикладних політичних, економічних, соціальних, культурних проблем зовнішньополітичної діяльності окремих держав.

Курсова робота повинна бути написана студентом на рівні, відповідному сучасному стану розвитку науки про міжнародні відносини. Тему роботи треба розкрити в контексті сучасних наукових концепцій, обґрунтовано і доречно використовувати основні наукові терміни. Вельми важливо висвітлювати в курсовій роботі об'єктивні з наукового погляду положення, застосовувати для ілюстрації і підтвердження теоретичних положень реальні приклади, достовірну статистичну інформацію.

Як зазначалося, курсова робота повинна мати дослідницький характер. У процесі роботи студент має вивчити достатню кількість опублікованих джерел (правові акти, монографії, наукові статті тощо). Думки вітчизняних і зарубіжних авторів, їхні загальнотеоретичні і методологічні підходи необхідно проаналізувати та систематизувати. Потребується обґрунтування використаних у роботі теоретичних положень тієї або іншої наукової школи і на цій основі сформулювати і обґрунтувати власний погляд на проблему, що досліджується.

Якість курсової роботи суттєво погіршується, якщо має сукупність різно-стилістичних компонентів. Формування навичок і вмінь грамотного викладення тексту – одне з важливих завдань курсової роботи.

ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ

Рациональна організація роботи за вибраною курсовою темою, правильний розподіл часу, глибоке і своєчасне її розроблення забезпечить найкращий результат. Можна запропонувати такий алгоритм виконання курсової роботи: вибір і затвердження теми наукового дослідження; пошук і відбір літератури за темою, її опрацювання; оформлення списку використаних джерел і додатків; складання попереднього розширеного плану та узгодження його з науковим керівником; підготовка першого варіанту розділів роботи і подання його на узгодження науковому керівнику; написання вступу; формулювання висновків; доопрацювання роботи з урахуванням зауважень щодо помилок науковим керівником; підготовка і технічне оформлення роботи, подання її на рецензування; підготовка до захисту і захист курсової роботи.

ДОБІР ЛІТЕРАТУРИ І ДЖЕРЕЛ

Бібліографічна праця – фундамент наукового проекту, тому підійти до складення примірнього списку необхідної літератури студент повинен з великою відповідальністю.

Почати пошук необхідних джерел та літератури можна з тематичного каталогу бібліотеки. Склавши список основних праць по темі, слід перевірити його повноту за алфавітним каталогом, переглянувши праці найбільш відомих авторів монографій по даній темі.

Найбільш складною є праця з публікаціями у періодичних виданнях. Студенту-міжнароднику рекомендовано постійно вивчати матеріали таких українських журналів, як «Міжнародні та політичні дослідження» (до 2019 р. – «Вісник ОНУ. Політичні науки»), «**Kyiv-Mohyla Humanities Journal**», «Journal of International Studies», «Ideology and Politics Journal», а також провідних закордонних видань.

Обсяг використаних джерел непинно зростатиме з року на рік. **Якщо для 1 та 2 курсу мінімальний список джерел може складати 5 назв, для 3 курсу – 20, то для 4 курсу – 40 найменувань.** З них матеріали, вилучені з Інтернету, можуть складати не більше третини номерів у списку джерел; більшість джерел повинні складати оприлюднені документи, статті та монографії (у друкованому вигляді або PDF-файли).

НАПИСАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ СТУДЕНТАМИ 1 КУРСУ

На першому курсі студенти відділення МВ пишуть курсову роботу із предмета «Актуальні проблеми світової політики». Цілями роботи на 1 курсі є одержання студентом знань і вмінь самостійно аналізувати та оцінювати інформацію з актуальних проблем світової політики, знання по історії та сучасності МВ через аналіз монографій, статей, документів та мемуарів. Слід пам'ятати, що мемуарам властивий суб'єктивний погляд їх автора на події. Він викладає власне бачення проблем, іноді намагаючись перебільшити власний внесок в історію або применшити ступінь своєї причетності до подій з негативними наслідками. Вивчення мемуарів дозволяє виробити критичний погляд на історичні джерела. Важливим завданням для першокурсників є знайомство із правилами написання й оформлення студентського наукового проекту.

ВСТУП

Вступ роботи повинен містити наступні складові.

Обґрунтування обраної теми. Студент повинен пояснити, чому він вибрав саме цю тему, вказавши її наукову значимість й практичну актуальність. Розмір – максимум один абзац, не більше півсторінки.

Мета роботи. Визначається питанням, навіщо потрібне дане дослідження? Розмір – одна розгорнута пропозиція. Наприклад: «Метою даної роботи є виявлення еволюції проблеми національних інтересів країни на основі аналізу статті О. І. Брусилівської «Концепт національних інтересів та зовнішня політика сучасної України». Інший приклад: «Метою даної роботи є виявлення еволюції наукових поглядів на зовнішню політику Франції на початку ХІХ ст. крізь призму вивчення монографії Є. В. Тарле «Наполеон».

Завдання роботи. Завдання роботи – це питання, на які повинен відповісти автор роботи, щоб розкрити мету курсової. Відповіді ж на ці питання надаються у Висновках. Таким чином, на завдання, поставлені у Вступі, обов'язково повинні бути відповіді-висновки, викладені у Висновках.

Характеристика джерел. У цій частині студент повинен охарактеризувати ті джерела, звідки він черпав дані для своєї роботи. Для

аналізу монографії/статті, документу чи мемуарів повинні бути залучені мінімум 4–5 науково-дослідних і джерелознавчих робіт з відповідної до аналізованої у статті проблематики.

У цілому Вступ повинен становити приблизно 1 сторінку.

ЗМІСТОВНА ЧАСТИНА. ВАРІАНТ 1 **(аналіз статті наукового керівника)**

Змістовна частина складається з трьох пунктів.

Короткий зміст статті. Вказати актуальність та мету написання даної статті. Зазначити завдання / ключові тези, які сформульовані автором статті, та коротко охарактеризувати основні положення кожної тези.
Обсяг – 2 сторінки.

Динаміка розвитку проблеми. Необхідно вказати, що змінилося з моменту написання статті, що аналізувалася у 1 розділі, які актори залучені до розвитку проблеми. Зазначити, які події мали місце в контексті розв’язання проблеми. Які чинники – внутрішні чи зовнішні – впливали на динаміку питання, що аналізується. Автор не повинен описувати все, що йому відомо з обраної теми, а лише те, що буде характеризувати динаміку розвитку теми дослідження.
Обсяг – 3 сторінки.

Аналіз авторських висновків та прогнозів. Аналіз основних висновків автора статті (наукового керівника). Сучасна політична й наукова актуальність статті. Існуючі дискусії за тематикою даної статті (порівняння висновків автора з оцінками, висновками інших науковців).
Обсяг – 2 сторінки.

Обсяг змістовної частини роботи – до 7 сторінок.

ЗМІСТОВНА ЧАСТИНА. ВАРІАНТ 2 **(аналіз монографії чи розділу монографії)**

1. Відомості про автора, обставини написання й виходу роботи до друку. Необхідно вказати, у якій міжнародній суспільно-політичній ситуації вийшла монографія/стаття, чи мала вона суспільний або академічний резонанс. Короткі біографічні відомості про автора. У якому ступені кар’єра й доля автора вплинула на вибір теми дослідження й ідеологічну спрямованість висновків (якщо можливо).

Обсяг – до 2-х сторінок.

2. Місце монографії/статті, в системі наукових знань. Необхідно вказати, яке місце сучасна історіографія або політичні науки відводять зазначеному авторові і його роботі. Чи є автор представником або засновником певної наукової школи? Якщо це можливо, назвати його учнів і їх роботи, пов'язані з монографією/статтею, що характеризується.

Обсяг – до 1 сторінки.

3. Короткий зміст монографії/статті. Аналіз структури роботи. Характеристика її складових згідно авторського розподілу. Обсяг аналізу різних складових монографії/статті, повинен бути в курсовій приблизно однаковим. При цьому немає необхідності переказувати монографію/статтю. Студент має зробити акценти на певних вузлових проблемах у кожному розділі, обґрунтувавши їх вибір, прослідкувати їх еволюцію та проаналізувати висновки автора.

Обсяг – до 8,5 сторінок.

4. Аналіз авторських висновків і прогнозів. Аналіз основних прикінцевих висновків автора монографії/статті,. Сучасна політична й наукова актуальність роботи. Існуючі дискусії за тематикою даної праці, точка зору опонентів автора (якщо можливо).

Обсяг – до 2 сторінок.

У цілому змістовна частина не повинна перевищувати 13 сторінок.

ЗМІСТОВНА ЧАСТИНА. ВАРІАНТ 3 **(аналіз документу)**

1. Міжнародний контекст укладання договору/документу. Необхідно показати, у якій міжнародній суспільно-політичній ситуації був укладений даний договір/документ, тобто помістити його в історичний і міжнародний контекст. Потрібно проаналізувати 3–4 монографії з даної проблематики для того, щоб об'єктивно показати історичний контекст.

Обсяг – до 1,5 сторінки.

2. Учасники договору та їхні характеристики. Необхідно вказати, які саме держави підписали даний договір/документ і чому. Також слід вказати, які держави згодом приєдналися до даного договору/документу, якщо це відбулося.

Обсяг – до 0,5 сторінки.

3. Цілі учасників договору. Які цілі ставили перед собою учасники договору? Що можна вважати їхніми пріоритетами? Чого саме вони домагалися або сподівалися добитися підписанням даного документу?

Обсяг – до 1 сторінки.

4. Підписання договору/документу. Хто безпосередньо (глави делегацій), де й коли підписав даний договір/документ?

Обсяг – до 0,5 сторінки.

5. Ратифікація договору/документа. Чи відбулася ратифікація договору/документу всіма сторонами, коли й за яких обставин? Якщо ні, то чому?

Обсяг – до 0,5 сторінки.

6. Зміст договору. Розгорнуто розкрити основний зміст договору / документу. Зазначити, наскільки він улаштовував сторони, що його підписали, і чому.

Обсяг – до 3 сторінок.

7. Реалізація договору/документу на практиці. Як і з якою ефективністю договір/документ був реалізований? Які виникали проблеми в ході його реалізації? Яким був термін дії договору/документа? Коли договір/документ припинив свою дію?

Обсяг – до 2 сторінок.

8. Загальна оцінка договору/документу. Розкрити роль договору/ документу в системі міжнародних відносин, його доцільність, ефективність, важливість і наслідки в історичній ретроспективі. Проаналізувати вплив договору/документу на розвиток міжнародних і міждержавних відносин.

Обсяг – до 1 сторінки.

У цілому змістовна частина не повинна перевищувати 13 сторінок.

ЗМІСТОВНА ЧАСТИНА. ВАРІАНТ 4 **(аналіз мемуарів)**

1. Відомості про автора. Указати біографічні відомості про автора, його партійну приналежність та ідейно-політичні погляди (правий радикал (фашист, нацист), крайній/поміркуваний консерватор, ліберал, соціаліст, соціал-демократ, лівий радикал (комуніст, троцькіст, маоїст), та ін.).

Обсяг – до 2 сторінок.

2. Час написання мемуарів. Пояснити, у якій внутрішньополітичній та міжнародній ситуації писалися й були опубліковані мемуари. Урахувати, коли вони писалися: відразу після відставки політичного діяча або через деякий час, коли мемуарист забезпечив свою працю документами, що надають йому більшу об'єктивність.

Обсяг – до 2 сторінок.

3. Короткий зміст мемуарів. Дати оцінку структурі мемуарів. Звернути увагу на вузлові проблеми, підняті автором, розглянути їх розвиток. Оцінити рівень положення мемуариста в суспільно-політичному житті країни й ступінь його причетності до прийняття й реалізації політичних розв'язків, від чого залежить глибина їх висвітлення й обґрунтованість висновків. При аналізі щоденників, особливого виду джерел, важливо побачити й оцінити проблему, підняту автором, її розвиток, еволюцію поглядів автора, обґрунтованість оцінок.

Обсяг – до 6 сторінок.

4. Аналіз авторських висновків. Аналіз студентом основних висновків автора мемуарів (щоденника). Наукова й політична актуальність спогадів (щоденників).

Обсяг – до 2 сторінок.

5. Місце мемуарів у системі наукових знань. Указати, яке місце сучасна історіографія відводить даному авторові і його роботі.

Обсяг – до 1 сторінки.

У цілому змістовна частина не повинна перевищувати 13 сторінок.

ВИСНОВКИ

Власні висновки студента до роботи повинні бути чіткими і ясними, містити в концентрованому виді інформацію, необхідну для узагальнення та аргументування обраної теми. Добре якщо висновки міститимуть прогноз розвитку проблеми на короткострокову перспективу (3–5 років). Категорично не дозволяється використання прямих повторень з основної частини курсової роботи.

Обсяг – приблизно до 1 сторінки.

СПИСОК ПОСИЛАНЬ

Після «Висновків» вміщують «Список посилань», який є складною та важливою частиною роботи, беручи до уваги, що навіть один

погляд на список дає чітке уявлення про якість наукового проекту. Саме список посилань показує які джерела та яка література була вивчена студентом для висвітлення теми дослідження.

Обсяг списку посилань не враховується при підрахунку обсягу студентської наукової роботи.

ДОДАТКИ

На 1 курсі до тексту *обов'язково* додаються:

- роздрукована версія статті, що вивчається;
- словник основних понять, що зустрічаються у статті (складається студентом, узгоджується з науковим керівником);
- мапа.

Можливо також додати мапу та інфографіку (наприклад, таблиці, графіки, діаграми, результати соціопитувань).

НАПИСАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ СТУДЕНТАМИ 2 КУРСУ

На другому курсі студенти відділення МВ пишуть курсову роботу із предметів «Історія країн Європи й Америки» та «Історія країн Азії й Африки». Студенти мають отримати не тільки знання, але й уміння самостійно аналізувати та оцінювати інформацію з проблеми, що вивчається.

Форма курсового проєкту – аналітична записка.

ВСТУП

Вступ роботи повинен містити наступні складові.

Обґрунтування обраної теми. Студент повинен пояснити, чому він вибрав саме цю тему, вказавши її наукову значимість й практичну актуальність. Розмір – максимум один абзац.

Мета роботи. Визначається питанням, навіщо потрібне дане дослідження? Розмір – одна розгорнута пропозиція. Наприклад: «Метою даної роботи є виявлення особливостей розвитку/еволюції проблеми ... (відповідно до теми курсової роботи) за ... період».

Завдання роботи. Завдання роботи – це питання, на які повинен відповісти автор роботи, щоб розкрити мету курсової. Відповіді ж на дані питання надаються у Висновках. Таким чином, на завдання, поставлені у Вступі, обов'язково повинні бути відповіді-висновки, викладені у Висновках.

Характеристика джерел. У цій частині студент повинен охарактеризувати ті джерела, звідки він черпав дані для своєї роботи. Для аналізу проблеми повинні бути залучені мінімум 4–5 науково-дослідних та джерелознавчих робіт з відповідної до аналізованої проблематики.

У цілому вступ повинен становити 1,5 сторінки.

ЗМІСТОВНА ЧАСТИНА

Змістовна частина складається з двох розділів.

Розділ 1. Постановка проблеми. Студент повинен коротко викласти суть поставленої проблеми, зазначивши:

- акторів,
- події та факти, що визначають проблему,
- існуючу документальну базу,
- географічні та хронологічні рамки.

Обсяг пункту – до 5 сторінок.

Розділ 2. Динаміка розвитку проблеми. Студент має виокремити:

- чинники, що впливають на проблему,
- підходи основних акторів,
- значення проблеми для України.

Обсяг пункту – до 5 сторінок.

Обсяг змістовної частини роботи повинен становити 10 сторінок.

ВИСНОВКИ

Висновки до роботи повинні бути чіткими і ясними, містити в концентрованому виді інформацію, необхідну для узагальнення та аргументування обраної теми. Висновки можуть містити прогноз розвитку проблеми на найближче майбутнє та рекомендації щодо її вирішення. Категорично не дозволяється використання прямих повторень з основної частини курсової роботи.

Обсяг – 1 сторінка.

СПИСОК ПОСИЛАНЬ

Після «Висновків» вміщують «Список посилань», який є складною та важливою частиною роботи, беручи до уваги, що навіть один погляд на список дає чітке уявлення про якість наукового проєкту. Саме список посилань показує які джерела та яка література була вивчена студентом для висвітлення теми дослідження.

Обсяг списку посилань не враховується при підрахунку обсягу студентської наукової роботи.

ДОДАТКИ

На 2 курсі до тексту *обов'язково* додається мапа. *По можливості* додається інфографіка (наприклад, таблиці, графіки, діаграми, результати соціопитувань).

НАПИСАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ СТУДЕНТАМИ 3 ТА 4 КУРСІВ

На третьому та четвертому курсах студенти відділення МВ пишуть курсову роботу із предмета «Історія міжнародних відносин з 1945 року до сьогодення».

ВСТУП

1. На початку студент повинен зазначити *тему* своєї роботи.

2. Після зазначення теми слід стисло, кількома реченнями обґрунтувати вибір теми, виходячи з власних наукових, політичних та моральних уподобань. Актуальність – це значимість даної праці в контексті сучасної наукової та політичної думки. Пам'ятаючи, що «Historia est magistra vitae», бажано однак уникати дуже широких аналогій та узагальнень. Найбільш прийнятними є посилання на недостатнє розкриття даного аспекту проблеми, необхідність критичного переосмислення існуючих наукових праць з огляду на нові джерела, нову методику роботи і т. ін. Якщо проблема має політичну вагу, слід зазначити можливість практичного використання результатів наукової праці для політиків та дипломатів в Україні. Отже, *наукова значимість* визначається питомою вагою теми й ступенем її вивчення. *Практична актуальність* теми випливає з її значення в розвитку міжнародних відносин у світі та його регіонах, розв'язанні глобальних і регіональних проблем, формуванні зовнішньої політики окремих держав, розвитку окремих найважливіших аспектів їх життя.

3. Після актуальності зазначають *мету* роботи. Мета наукового дослідження – це універсальна наукова установка, вирішенню якої присвячена робота в цілому; це стратегічна ціль, якій підпорядковані всі завдання.

Наприклад, якщо тема роботи – сучасні міжнародні відносини, то метою дослідження найчастіше є виявлення еволюції міжнародних відносин протягом певного часу.

Завдання – це чіткіші, дрібніші за мету питання (проблеми), які аналізуються в окремих розділах. Виокремлення завдань є закономірним етапом наукового аналізу вибраної теми. Завдання роботи формулюються – також стисло, одним реченням – відповідно до її мети.

Всі завдання разом повинні дати уявлення, що саме необхідно зробити, аби досягти мети.

Наприклад, щоб осягнути еволюцію міжнародних відносин, треба у першому варіанті (проблемному) зосередитись на основних чинниках міжнародних відносин (зміна основних акторів міжнародних відносин, їхні можливості, приклади їхніх успіхів та невдач, їхні причини), або, якщо обрано другий варіант (хронологічний розгляд), треба зосередитись на показі відмінностей обраних хронологічних відрізків часу. Таким чином, у першому варіанті до завдання роботи входить показ причин посилення ролі США в сучасних міжнародних відносинах, факторів впливу, зміни ролей основних партнерів міжнародних відносин часів «холодної війни», перспектив їхніх стосунків у майбутньому, спроб побудови тимчасових коаліцій, характеристики сучасного стану міжнародної безпеки, спроб її посилити і основних загроз, і т. ін. У другому варіанті до завдання роботи входить показ причин докорінних змін в міжнародних відносинах в кінці 80-х – початку 90-х років ХХ ст., спроб побудови «нового європейського порядку» початку 90-х рр. ХХ ст., пожвавлення діалогу США – РФ, причин подальшого збільшення зовнішньополітичної пасивності Росії та її наслідків, змін російської позиції з середини 90-х років ХХ ст., ролі югославської кризи в міжнародних відносинах і т. ін.

4. Можливо, найважливішим розділом у вступі є *характеристика джерел та літератури (історіографії)* роботи. Порівняно з попередніми цей розділ вступу є більшим за розміром (3–4 стор.).

Характеристика джерел та літератури обов'язково супроводжується посиланнями.

У *джерельному огляді* студент зазначає наявність архівних і державних документів, виступів офіційних осіб, матеріалів преси відповідного часу, усних джерел (інтерв'ю), епістолярної спадщини, мемуарів. Бажано, щоб автор роботи підкреслив особливості тієї чи іншої групи джерел, оцінив їхню важливість для свого дослідження. Якщо робота присвячена аналізу зовнішньополітичної думки, до групи джерел слід віднести відповідні праці науковців та дати розгорнуту характеристику їхніх монографій і статей.

Розглядаючи літературу (*в історичній науці цей підрозділ називається історіографією; в науці про міжнародні відносини ця дефініція не вживається*), студент може використати кілька підходів до її харак-

теристики. Наукові праці можна згрупувати:

- за принципом приналежності авторів до однієї з національних шкіл, або
- за хронологічним принципом, або
- виходячи з кола проблем, що розглядаються в тих чи інших працях.

Студент повинен сам зробити вибір, що вважає найдоцільнішим в своїй конкретній роботі. Згрупувавши праці своїх попередників, він дає їм характеристику, обов'язково зазначаючи, що саме було корисне для його проєкту, в чому він вбачає сильні та слабкі сторони відповідних праць. Літературний огляд студент закінчує висновками про ступінь вивченості теми та перспектив її подальшого аналізу.

5. Студент повинен стисло (2–3 речення) та логічно довести необхідність початкової та кінцевої дати дослідження, тобто *хронологічних рамок*. Наприклад, якщо тема – сучасні міжнародні відносини, слід розкрити зміст дефініції «сучасні», показати, які саме зрушення надають змогу відділити «сучасність» від попереднього періоду. У нашому прикладі, початкова дата дослідження обумовлена революціями 1989 р. у Східній Європі та розпадом СРСР у 1991 р. У деяких випадках, коли неможливо чітко окреслити початкову та кінцеву дати дослідження, студенту потрібно показати здібність до складення власної періодизації.

6. Після обґрунтування хронологічних рамок дослідження можна переходити до обґрунтування *структури роботи*. Студент повинен стисло, 2-3 реченнями, пояснити, що обумовило його вибір, кількість розділів в роботі та мету дослідження в кожному з них.

В цілому вступ має займати приблизно 4–5 стор.

ЗМІСТОВНА ЧАСТИНА (РОЗДІЛИ)

Далі студент переходить до викладу матеріалу по *розділах*. Виклад повинен бути логічним, послідовним, без повторів. Розподіл текстового матеріалу за розділами має бути приблизно рівномірним, а вступ і висновки не повинні перевищувати 20 відсотків загального обсягу тексту курсової роботи.

Заголовки розділів відділяються від тексту трьома інтервалами. Сторінка суцільного тексту містить 28–29 друкованих рядків (кожний

друкований рядок містить до 60 знаків з проміжками між словами).

Особливу увагу радимо звернути на те, що наводячи певні факти, треба завжди посилатися на джерело, звідки студент про них довідався, навіть якщо мова не йде про пряме цитування! Пряме переписування в роботі матеріалів з літератури неприпустиме: студент повинен викласти думку своїми словами.

Щодо прямих цитат, які беруться в лапки, слід уникати їхньої надмірної кількості, а також звернути увагу на їхній обсяг (цитата не повинна займати більше 1 абзацу).

Якщо студент хоче навести цитату з одного автора, що наводиться другим автором, в тексті своєї роботи він повинен зазначити автора цитати, а в підрядковому посиланні – книгу другого автора, з якої студент довідався про першого автора. Увага: не можна посилатись на книгу, з якою студент не працював особисто!

Викладаючи матеріал в науковому проекті, треба пам'ятати про його майбутніх читачів, їхні вигоди. Не слід залишати без пояснень спеціальні терміни, абрєвіатури, маловідомі факти.

У курсовій роботі необхідно дотримуватися прийнятої термінології, позначень, умовних скорочень і символів, *не рекомендується* вживати вирази-штампи, вести виклад від першої особи («Я вважаю», «На мою думку», «Я дослідив» тощо). Слід уникати в тексті частих повторень слів чи словосполучень.

При згадуванні в тексті прізвищ ініціали, як правило, ставляться перед прізвищем (І. М. Коваль, а не Коваль І. М.), як це прийнято у списку джерел.

Текст розділу слід розбити таким чином, щоб на кожній сторінці було приблизно 2–5 абзаців. В середині кожного викладається одна думка. Початкові слова абзацу повинні бути ключовими, тобто ясно вказувати, про що йде мова в абзаці. В ідеалі розділ повинен виглядати так, що якби записати перші слова з кожного абзацу, то це і буде розгорнутий план розділу.

Наприкінці розділу студент стисло, але ясно робить власні висновки, що узагальнюють зміст розділу та доводять зв'язок розділу з темою курсового проєкту, пояснюють, яку роль відіграє розділ в захисті автором своєї головної ідеї, теорії. Тут цитування є недоречним.

Обсяг одного розділу коливається приблизно від 7 до 15 сторінок в курсовій роботі.

ВИСНОВКИ

Останній компонент наукового проекту – це «Висновки». У цілому він має синтезувати власні думки автора, підсумки та результати дослідження, що було проведено протягом праці у розділах. Тому тут недоречними є цитати з вивчених творів, посилання на конкретні факти чи цифри, а також повторення висновків, що були зроблені в розділах. У висновках автор доводить справедливість своєї теорії, виконання мети, що їй було поставлено у вступі. Дуже важливо, щоб висновки відповідали конкретним завданням. Студент може також підкреслити проблеми, що з тих чи інших причин не були розв'язані в проекті, зазначити можливі шляхи їхнього подальшого розгляду.

Висновки не повинні бути довгими, достатньо 2 стор.

Оптимальний загальний обсяг курсової роботи на 3 курсі складає 20 сторінок, на 4 курсі – 35-40 сторінок.

СПИСОК ПОСИЛАНЬ

Після «Висновків» вміщують «Список посилань», який є складною та важливою частиною роботи, беручи до уваги, що навіть один погляд на список дає чітке уявлення про якість наукового проекту. Саме список посилань показує широчінь охоплення джерел та літератури по темі дослідження. Цінність роботи підвищує також залучення матеріалів на іноземних мовах, і це зрозуміло, адже саме порівняння особливостей наукових підходів різних національних шкіл може стимулювати творчий підхід студента до обраної теми.

Обсяг списку посилань не враховується при підрахунку обсягу студентської наукової роботи.

ДОДАТКИ

На 4 курсі до тексту *обов'язково* додаються мапи, *по можливості* – інфографіка (наприклад, таблиці, графіки, діаграми, результати соціопитувань).

НАУКОВИЙ АПАРАТ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Під науковим апаратом маємо на увазі оформлення посилань (виносок) у тексті й прикінцевого «Списку посилань». Для їх оформлення використовується стиль АРА.

Посилання в тексті роботи

АРА стиль передбачає використання посилань у тексті роботи щоразу, коли ви цитуєте джерело, будь то парафраз, цитата всередині рядка чи блокова цитата. Внутрішньо-текстове посилання містить інформацію про: автора праці (редактора/укладача/назву цитованого джерела, якщо автор відсутній), що цитується, рік видання та номери сторінок, з яких наводиться цитата. Сторінки дозволяється не вказувати, якщо ви наводите не цитату, а лише посилаєтесь на роботу в цілому.

Парафраз

Не береться в лапки. Прізвище(а) автора(ів) може з'явитися у самому реченні (тоді після нього у круглих дужках зазначається рік видання), або у круглих дужках після парафрази разом із роком видання через кому.

Приклад 1: У редакційно-видавничому процесі існує кілька етапів редагування (Тимошик, 2004).

Приклад 2: За Тимошиком (2004) у редакційно-видавничому процесі існує кілька етапів редагування.

Обидва посилання вказують на те, що інформація, яка міститься у реченні, розташована у праці Тимошика, виданій 2004 р.

Цитата всередині рядка

Береться в лапки. Прізвище(а) автора(ів) може з'явитися: 1) в самому реченні, тоді після нього у круглих дужках зазначається рік видання, а після цитати у круглих дужках зазначається сторінковий інтервал; 2) в дужках після цитати разом із роком видання та сторінкою (через кому).

Приклад 1: Вордсворт (2006) заявив, що романтична поезія була відзначена як «спонтанний перелив сильних почуттів» (с. 263).

Приклад 2: Романтична поезія характеризується «спонтанним переливом сильних почуттів» (Вордсворт, 2006, с. 263).

Обидва посилання вказують на те, що інформація, яка міститься в реченні, розташована на сторінці 263 твору 2006 р., автором якого є Вордсворт.

Блокова цитата (складається з більше, ніж трьох рядків тексту)

Подається в тексті з нового рядка з абзацним відступом для всієї цитати, не береться в лапки. Після тексту цитати ставиться крапка і вказується вихідне джерело в дужках.

Приклад: У галузі видавничої справи поняття «редагування» перш за все використовується для позначення видів роботи, безпосередньо пов'язаних з діяльністю органів друку. Сучасне редагування належить до сфери суспільно-культурної професійної діяльності, що спрямована на аналіз і вдосконалення мовних творів під час їх підготовки до відтворення засобами поліграфії, або до трансляції. (Хоню, 2006, с. 45)

Якщо у внутрішньо-текстовому посиланні ви зазначаєте назву джерела, тоді *всі слова назви мають починатися з великої літери*. Курсивом необхідно виділяти назви довгих творів (книги), наприклад: (*Українська Мова*, 2009, с. 6). Назви невеликих робіт (частини книги, статті) беруться *в лапки*, наприклад: («Правопис слів іншомовного походження», 2009, с. 103).

Посилання на роботу кількох авторів (редакторів/укладачів)

Внутрішньо-текстове посилання на роботу кількох авторів залежить від їх кількості.

1) **2–5 авторів.** У внутрішньо-текстовому посиланні необхідно перерахувати прізвища усіх авторів через кому. Перед останнім автором пишеться знак &, якщо автори перераховуються в дужках, або слово «та», якщо автори перераховуються в реченні, а рік видання та сторінковий інтервал в дужках.

Приклад 1: (Kernis, Cornell, Sun, Berry, & Harlow, 1993, p. 199) або (Бойко, Гречка, & Поліщук, 2010, с. 5).

Приклад 2: Бойко, Гречка та Поліщук (2010) стверджують: «Біологія – це система наук...» (с. 5).

2) **6 авторів і більше.** У внутрішньо-текстовому посиланні необ-

хідно вказати прізвище першого автора та слово «та ін.».

Приклад 1: (Jones et al., 1998, p. 7) або (Бойко та ін., 2005, с. 10)

Приклад 2: Величко та ін. (2005) стверджують: «Біологія – це система наук...» (с. 10).

Посилання на роботу під назвою

Якщо автора (редактора/укладача) праці великого розміру (книги) встановити неможливо, тоді у внутрішньо-текстовому посиланні після парафрази або цитати на місці автора необхідно вказати *курсивом два слова назви праці*.

Приклад: Згідно з останніми дослідженнями українська мова займає визначене місце серед сучасних мов світу (*Українська Мова*, 2009). Елкінс стверджує, що візуальні дослідження, як нова дисципліна, можуть бути «занадто легкими» (*Візуальні Дослідження*, 2009, с. 63).

Якщо автора (редактора/укладача) праці невеликого розміру (статті, частини книги, веб-сторінки) встановити неможливо, тоді у внутрішньо-текстовому посиланні після парафрази або цитати на місці автора необхідно вказати у *лапках два-три слова назви праці*.

Приклад: «Фонетика як система матеріальних засобів мови – це набір звуків, наголосів й інтонацій» («Система голосних фонем», 2009, с. 6).

Посилання на кілька робіт різних авторів (одночасно)

Якщо парафраз відноситься до кількох робіт різних авторів, тоді після парафрази необхідно вказати прізвище автора однієї книги і рік видання, та після знаку «;» вказати прізвище автора другої книги і рік видання.

Приклад: Чимало дослідників вважають літературне редагування одним з найважливіших етапів обробки тексту (Феллер, 2004; Різун, 2002).

Посилання на кілька робіт різних авторів з однаковими прізвищами

Якщо два або більше авторів мають однакові прізвища, у внутрішньо-текстовому посиланні необхідно вказати також перші ініціали (або навіть повне ім'я, якщо різні автори мають однакові ініціали).

Приклад: Існують різні думки щодо наслідків клонування (Р. Міллер, с. 12; А. Міллер, с. 46). Хоча деякі медичні фахівці з етики стверджують, що клонування призведе до дизайнерських дітей (Р. Міллер, с. 12), інші відзначають, що переваги медичних досліджень перевершують це міркування (А. Міллер, с. 46).

Список посилань

До списку посилань (джерела та література) *включаються* тільки ті джерела (документи, матеріали офіційних сайтів) та література (монографії та статті науковців), на які є прямі посилання в тексті.

Список посилань розміщується в кінці роботи на окремій сторінці. Він надає інформацію, необхідну для того, щоб знайти і отримати будь-яке джерело, процитоване в тексті документа.

Назва списку використаних джерел та літератури: СПИСОК ПОСИЛАНЬ.

Цитований матеріал наводиться *в алфавітному порядку* за прізвищем автора (редактора/укладача, якщо немає автора). Якщо матеріал не має автора, його необхідно розподілити за першою літерою назви.

Спочатку наводяться джерела кирилицею, потім – латиницею.

Якщо в бібліографічному описі зазначено кілька робіт одного й того ж автора, редактора або упорядника, тоді записи розташовуються в хронологічному порядку *за роками видання в порядку зростання*.

Кожен бібліографічний опис джерела починається з нового рядка. Якщо бібліографічний опис джерела займає кілька рядків, тоді перший рядок опису вирівнюється по лівому краю, а всі наступні з виступом у 1,25 см. Назва книги / журналу виділяється курсивом.

Приклад:

Benjamin, A. C. (1960). The ethics of scholarship: A discussion of problems that arise in its application. *Journal of Higher Education*, 31(9), 471-480.

Правила бібліографічного опису для Списку посилань

Якщо в публікації зазначено не більше семи авторів (редакторів/укладачів, якщо книга без автора), то у посиланні необхідно вказати усіх авторів (див. бібліографічні описи книг з авторами).

Приклад:

Bragg, S. M. (2010). *Wiley revenue recognition: Rules and scenarios* (2nd ed.). Hoboken, NJ: Wiley.

Тимошик, М. В. (2004). *Видавнича справа та редагування*. Київ: Ін Юре.

Hubbard, R. G., Koehn, M. F., Omstein, S. I., Audenrode, M. V., & Royer, J. (2010). *The mutual fund industry: Competition and investor welfare*. New York, NY: Columbia University Press.

Шульгін, В., Слободяник М., & Павленко В. (2014). *Хімія*. Харків: Фоліо.

Якщо в публікації зазначено вісім та більше авторів (редакторів/укладачів), у посиланні необхідно перерахувати імена перших шести авторів, а потім вставити три крапки (...) та додати ім'я останнього автора (див. бібліографічні описи книг з авторами).

Приклад:

Zinn, H., Konopacki, M., Buhle, P., Watkins, J. E., Mills, S., Mullins, J. W. ... Komisar, R. (2008). *A people's history of American empire: A graphic adaptation*. New York, NY: Metropolitan Books.

Прусова, В. Г., Прихач, О. С., Довгань, К. Л., Остапенко, Г. Г., Бойко, С. О., Поліщук, О. О. ... Бондар, Г. Р. (2004). *Математика*. Київ: Освіта.

Якщо автором є організація:

Приклад:

Інститут світової економіки та міжнародних відносин. (2012). *Держава в економіці Японії*. Київ: Наука.

Якщо використовується частина книги або стаття, то курсивом позначається книга, звідки її взято.

Приклад:

Grosman, D. (2009). Writing in the dark. In T. Morrison (Ed.), *Burn this book*, 22-32. New York, NY: HarperCollins Publishers.

Farrell, S. E. (2009). Art. In D. Simmons (Ed.), *New critical essays on Kurt Vonnegut*, 91-102. New York, NY: Palgrave Macmillan.

Балашова, Є. (2014). Стратегічні дослідження. В А. Сухоруков

(Ред.), *Пріоритети інвестиційного забезпечення*, 5-9. Київ: Наукова думка.

Benjamin, A. C. (1960). The ethics of scholarship: A discussion of problems that arise in its application. *Journal of Higher Education*, 31(9), 471-480.

Роїк, М. (2014). Сучасний стан реєстрації представників роду Salix. *Біоенергетика*, 1(5), 21-23.

Itzkoff, D. (2010, March 31). A touch for funny bones and earlobes. *New York Times*, C1.

Ali, A. H. (2010, April 27). 'South Park' and the informal Fatwa. *Wall Street Journal*, A17.

Лиховид, І. (2016, Січень 15). Медичний прорив. *День*, 2.

Якщо використовуються електронні ресурси, курсивом позначають назву документу або книги, а в разі статті – назву електронного журналу чи сайту.

Приклад:

Ingwersen, P. (1992). *Information retrieval interaction*. Retrieved from <http://www.db.dk/pi/iri>

Musés, C. A. (Ed.). (1961). *Esoteric teachings of the Tibetan Tantra*. Retrieved from <http://www.sacredtexts.com>

Дахно, І. (2014). *Право інтелектуальної власності*. Київ: ЦУЛ. Взято з http://culonline.com.ua/full/959pravo-intelect-vlasn_dahnopdf.html

Itzkoff, D. (2010, March 31). A touch for funny bones and earlobes. *New York Times*, C1. Retrieved from www.nytimes.com

Лиховид, І. (2016, Січень 15). Медичний прорив. *День*, 2-3. Взято з <http://www.day.kiev.ua/ru/article/denukrainy/medicinskiy-proryv>

Hsueh, C. (2010). Weblog-based electronic portfolios. *Educational Technology Research*, 58(2), 11-27. doi:10.1007/s11423-008-9098-1

Ingwersen, P. (1992). *Information retrieval interaction*. Retrieved from <http://www.db.dk/pi/iri>

У разі використання у науковому проекті джерел та літератури арабською, китайською чи японською мовами, студент надає в списку джерел назву роботи транслітерацією, а потім додає її переклад українською мовою. Якщо використовують літературу **будь-якими іншими мовами** окрім англійської, російської та української, студент додає переклад назви українською мовою й зазначає мову наприкінці у скобках.

Приклад:

Кусано, А. (1999). *Ніхон но сейдзі (Політика Японії)*. Токіо: Бунгей сьондзу (японською мовою).

Παλαναστασίου, Γ. (2001). *Το γλωσσικό λάθος. Εγκυκλοπαιδικός οδηγός για τη γλώσσα (Мовна помилка. Енциклопедичний путівник з мови)*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, 199-202 (новогрецькою мовою).

Уашингтон таиду кираа лі уад фі аш-шарк аль-аусат (Вашингтон переглядає ситуацію на Близькому Сході) (01.08.1997). *Аль-уатан аль-арабій*, 4-5 (арабською мовою).

Хосні, М. (1999). *Миср уа аль-муфадат аль-фалястинійя аль-ісраїлійя (Єгипет та палестинсько-ізраїльське врегулювання)*. Берут: Муассаса дірасат аль-фалястинійя (арабською мовою).

Guzel, C. (Ed.). (2002). *Turkler (Турки)*. Cilt 1. Ankara: Yeni Turkiye Yayinlari (турецькою мовою).

Oran, B. (Ed.). (2002). *Turk dis politikasi (Зовнішня політика Туреччини)*. Cilt 1. Istanbul: Petisim Yayinlary (турецькою мовою).

Додатки

Додатки до курсової роботи вміщують у кінці, після «Списку посилань». Це можуть бути ілюстрації, карти, графіки, таблиці, діаграми, списки, документи, що автор вперше вводить до наукового обігу і таке інше. Вважаємо за потрібне надавати як додатки всі основні документи, що студент вилучає з Інтернету.

Кожний додаток обов'язково повинен мати вказівку на джерело, з якого автор отримав дані відомості.

Усі додатки повинні мати порядкову нумерацію та назви, що відповідають їхньому змісту. Нумерація аркушів з додатками продовжує

загальну нумерацію основного тексту роботи.

Обсяг додатків не враховується при визначенні обсягу студентського наукового проєкту.

ТЕХНІЧНЕ ОФОРМЛЕННЯ РОБОТИ

Текст роботи повинен бути набраний на комп'ютері 14 шрифтом *Times New Roman* через 1,5 інтервали.

Аркуші треба переплести у тверду або м'яку палітурку.

Береги аркушу зверху та знизу повинні мати 2 см, ліворуч – 3,5 см, праворуч – 1,5 см.

Всі сторінки роботи (крім титульного аркушу що фактично є сторінкою 1, але сама цифра 1 не проставляється), повинні мати нумерацію, яку проставляють у верхньому правому куті кожної сторінки.

Таким чином нумерація проставляється з цифри 2 на другій сторінці. Другу сторінку в роботі займає «Зміст», в якому зазначаються складові частини роботи: вступ, розділи з номерами та назвами, висновки, список посилань, список скорочень з зазначенням сторінок розташування. Наприкінці – нумеровані додатки.

Всі назви складових частин роботи вносять до тексту праці, а не пишуть на окремих аркушах. Вступ, розділи, висновки, список посилань розпочинають з нової сторінки. Назви складових частин роботи друкують великими літерами по центру першого рядка аркушу, крапку після назви не ставлять.

ЗАХИСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Захист курсової роботи проводиться відповідно до графіку, затвердженого завідувачем кафедри, перед комісією у складі викладачів кафедри.

Процедура захисту передбачає: доповідь студента про актуальність, мету та основні положення курсової роботи; запитання до автора; оголошення рецензії наукового керівника або його виступ; відповіді студента на запитання присутніх на захисті; заключне слово студента; рішення комісії щодо оцінки роботи; оголошення оцінки.

Вступне слово необхідно підготувати заздалегідь у формі виступу, в якому доцільно висвітлити такі важливі питання: обґрунтування актуальності теми дослідження; мету, завдання роботи, її найбільш суттєві моменти, найголовніші висновки курсової роботи. Доповідь студента має займати 5–10 хвилин.

Для кращого сприйняття матеріалу присутніми можна роздати таблиці, діаграми, графіки чи підготувати у відповідному форматі наочні демонстраційні експонати або продемонструвати необхідний матеріал за допомогою презентації PPs.

Результати захисту курсової роботи визначаються оцінкою з урахуванням якості виконання всіх частин роботи та рівня її захисту.

Члени комісії, ознайомившись з курсовою роботою, рецензією та думкою наукового керівника, заслухавши доповідь студента та його відповіді на запитання, оцінюють роботу. Оцінка за курсову роботу заноситься у залікову книжку (індивідуальний план) студента та екзаменаційну відомість.

Оцінка за курсову роботу залежить: від завершеного вчасно й оформленого відповідно до вимог самостійного курсового дослідження; знання студентом теми курсової роботи (впевнений виступ без зчитування тексту з паперу, чіткі відповіді на запитання, добре володіння темою тощо).

Типові помилки при написанні курсових робіт

При написанні й оформленні курсової роботи студенти часто припускаються таких типових помилок:

- Зміст роботи не відповідає плану курсової роботи або тему розкрито неповністю.

- Сформульовані розділи не відображають об'єкт дослідження.
- Мета дослідження не пов'язана з темою, сформульована занадто абстрактно і не відображає актуальність дослідження.
- Автор не виявив самостійного підходу до висвітлення теми курсової роботи.
- Не зроблено глибокого і всебічного аналізу офіційних і нормативних документів, нової спеціальної літератури з теми дослідження.
- Аналітичний огляд вітчизняних і зарубіжних публікацій з теми роботи має форму анотованого списку і не висвітлює рівень досліджуваної проблеми.
- Кінцевий результат не відповідає меті дослідження, висновки не відповідають поставленим завданням.
- У роботі відсутні посилання на першоджерела або вказані не ті, які були використані.
- Безсистемний виклад матеріалу, часті повторення, дублювання одних і тих самих положень.
- Порухення логічної послідовності, неузгодження, логічні помилки.
- Механічне запозичення (переписування) матеріалу з літературних джерел.
- Бібліографічний опис джерел у списку посилань наведено довільно, без дотримання вимог стандарту.
- Обсяг та оформлення роботи не відповідають вимогам, робота неохайна, в ній наявні суттєві помилки.

ДОДАТКИ

Додаток 1
Зразок оформлення «Змісту» (1 курс)

ЗМІСТ

1. Вступ	3
2. Короткий зміст статті	4
3. Динаміка розвитку проблеми	6
4. Аналіз авторських висновків та прогнозів	9
5. Висновки	11
6. Список посилань	12
7. Додаток 1. Стаття О. І. Брусиловської «Концепт національних інтересів та зовнішня політика сучасної України» ...	15
8. Додаток 2. Словник	18

Додаток 2
Зразок оформлення «Змісту» (2 курс)

ЗМІСТ

1. Вступ	3
2. Розділ 1. Постановка проблеми	5
3. Розділ 2. Динаміка розвитку проблеми	10
4. Висновки	15
5. Список посилань	16
6. Додаток 1. Мапа: Україна після 2013 р.	20

ЗМІСТ

1. Вступ	3
2. Розділ 1. Міжнародні відносини 80-х рр. ХХ ст.	8
3. Розділ 2. Зміни в системі міжнародних відносин у 90-х рр. ХХ ст.	20
4. Висновки	34
5. Список посилань	36
6. Додаток 1. Мапа: Україна після 2013 р.	40

СПИСОК ПОСИЛАНЬ

1. Балашова, Є. (2014). Стратегічні дослідження. В А. Сухоруков (Ред.), *Пріоритети інвестиційного забезпечення*, 5-9. Київ: Наукова думка.
2. Брусиловска, О., & Задорожня, А. (2008). Конфліктите в Косово и Ирак в контекста на международните отношения. *Международни отношения* (София, България), 3, 53-72 (болгарською мовою).
3. Дахно, І. (2014). *Право інтелектуальної власності*. Київ: ЦУЛ. Взято з http://culonline.com.ua/full/959pravo-intelect-vlasn_dahnopdf.html.
4. Інститут світової економіки та міжнародних відносин. (2012). *Держава в економіці Японії*. Київ: Наука.
5. Кусано, А. (1999). *Ніхон но сейдзі (Політика Японії)*. Токіо: Бунгей сьондзу (японською мовою).
6. Лиховид, І. (2016, Січень 15). Медичний прорив. *День*, 2-3. Взято з <http://www.day.kiev.ua/ru/article/denukrainy/medicinskiy-progvn>.

7. Олійник, Б. (2006). Переклади. Публіцистика. В Д. Павличко (Ред.), *Вибрані твори*. Т. 2, 60-61. Київ: Українська енциклопедія.
8. Παπαναστασίου, Γ. (2001). *Το γλωσσικό λάθος. Εγκυκλοπαιδικός οδηγός για τη γλώσσα (Мовна помилка. Енциклопедичний путівник з мови)*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας (новогрецькою мовою).
9. Про Національну поліцію. № 580-VIII § розд. II ст. 6. (2015).
10. Прусова, В. Г., Прихач, О. С., Довгань, К. Л., Остапенко, Г. Г., Бойко, С. О., Поліщук, О. О. ... Бондар, Г. Р. (2004). *Математика*. Київ: Освіта.
11. Роїк, М. (2014). Сучасний стан реєстрації представників роду *Salix*. *Біоенергетика*, 1(5), 21-23.
12. Саленко, О. (2001). *Наукові основи високоефективного гідрорізання*. (Дис. канд. техн. наук). Національний Технічний Університет України «Київський Політехнічний Інститут», Київ.
13. Тимошик, М. В. (2004). *Видавнича справа та редагування*. Київ: Ін Юре.
14. Уашинтун таиду кираа лі уад фі аш-шарк аль-аусат (Вашингтон переглядає ситуацію на Близькому Сході) (01.08.1997). *Аль-уатан аль-арабій*, 4-5 (арабською мовою).
15. *Українська мова*. (2009). Київ: НТУУ «КПІ».
16. Фіголь, Н. (Ред.). (2009). *Українська література*. Київ: НТУУ «КПІ».
17. Шульгін, В., Слободяник М., & Павленко В. (2014). *Хімія*. Харків: Фоліо.
18. Ali, A. H. (2010, April 27). 'South Park' and the informal Fatwa. *Wall Street Journal*, A17.
19. Benjamin, A. C. (1960). The ethics of scholarship: A discussion of problems that arise in its application. *Journal of Higher Education*, 31(9), 471-480.
20. Bragg, S. M. (2010). *Wiley revenue recognition: Rules and scenarios* (2nd ed.). Hoboken, NJ: Wiley.
21. Farrell, S. E. (2009). Art. In D. Simmons (Ed.), *New critical essays on Kurt Vonnegut*, 91-102. New York, NY: Palgrave Macmillan.
22. Grosman, D. (2009). Writing in the dark. In T. Morrison (Ed.), *Burn this book*, 22-32. New York, NY: HarperCollins Publishers.

23. Guzel, C. (Ed.). (2002). *Turkler (Турку)*. Cilt 1. Ankara: Yeni Turkiye Yayinlari (турецькою мовою).
24. Hsueh, C. (2010). Weblog-based electronic portfolios. *Educational Technology Research*, 58(2), 11-27. doi:10.1007/s11423-008-9098-1.
25. Hubbard, R. G., Koehn, M. F., Omstein, S. I., Audenrode, M. V., & Royer, J. (2010). *The mutual fund industry: Competition and investor welfare*. New York, NY: Columbia University Press.
26. Ingwersen, P. (1992). *Information retrieval interaction*. Retrieved from <http://www.db.dk/pi/iri>.
27. Itzkoff, D. (2010, March 31). A touch for funny bones and earlobes. *New York Times*, C1. Retrieved from www.nytimes.com.
28. McNamara, R. H. (Ed.). (2008). *Homelessness in America*. Westport, CT: Praeger Publishers.
29. Milton, J. (1847). *The prose works of John Milton*. Vol. 1-2. Philadelphia, PA: John W. Moore.
30. Musés, C. A. (Ed.). (1961). *Esoteric teachings of the Tibetan Tantra*. Retrieved from <http://www.sacredtexts.com>.
31. Mylott, E. (2009). *To flatten her sphere to a circle, mount it and take to the road: The bicycle*. (Master's thesis). University at Albany, State University of New York, Albany.
32. Niehuis, S. (2008). Dating. In J. T. Sears (Ed.), *The Greenwood encyclopedia of love*. Vol. 6, 57-60. Westport, CT: Greenwood.
33. Ophir, A., Givoni, M., & Hanafi, S. (Eds.). (2009). *The power of inclusive exclusion*. New York, NY: Zone.
34. Oran, B. (Ed.). (2002). *Turk dis politikasi (Зовнішня політика Туреччини)*. Cilt 1. Istanbul: Iletisim Yayinlary (турецькою мовою).
35. Peace Corps. (2006). *A life inspired*. Washington, DC: Author.
36. *Twenty-four hours a day*. (2010). Miami, FL: BN Publishing.
37. U.S. Department of Justice, Federal Bureau of Investigation. (2009). *The FBI story*. Washington, DC: GPO.
38. Zinn, H., Konopacki, M., Buhle, P., Watkins, J. E., Mills, S., Mullins, J. W. ... Komisar, R. (2008). *A people's history of American empire: A graphic adaptation*. New York, NY: Metropolitan Books.

Навчальне видання

*Ольга Іллівна Брусилівська,
Олексій Іванович Войтович,
Ірина Володимирівна Максименко,
Поліна Андріївна Сіновець*

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

**щодо підготовки та оформлення курсових робіт
бакалаврів освітньо-професійної програми
спеціальності 291 «Міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні студії»**

Підписано до друку 15.10.2021.
Формат 60x84/16. Ум-друк. арк. 2,1.
Наклад 100 прим. Зам. № 2110-05.

Видано і віддруковано в ПП «Фенікс»
(Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1044 від 17.09.02).
Україна, м. Одеса, 65009, вул. Зоопаркова, 25.
Тел. +38 050 7775901 +38 048 7959160
e-mail: fenix-izd@ukr.net
www.feniksbooks.com